

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY VII - SEGONA EPOCA

SETEMBRE - OCTUBRE DE 1925 :: N.º 37

SUMARI:

TEXT: Les planes de la història. — Senyoriu de Vacarisses, per *J. Sarrat i Arbós*. — Una ascensió al Veleta, per *J. Rigol i Fornaguera*. — La Música i la Naturalesa (conferència d'En Rossend Graner). — Memòria del curs 1924-25, per *Miquel Mach*. — Crònica. — **Anunci d'excursions** per a octubre i novembre. — **GRAVATS:** El Mulhacén i l'Alcazaba vistos des del Veleta. — El glacier i els tallats verticals de la part Nord del Veleta. — Fots. *Rigol*.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: SANT ANTONI, 64

Camiseria Vacarisas

CAMISES PER A EXCURSIONISTA

Font-vella, 4 i 6. - Telèfon, 5993

MERCERIA I NOVETATS

JOAN BLANCH

Antiga Casa Benida

La única casa assortida en figurins

Font-vella, 58. - Puignovell, 2

Telèfon, 6122. - TERRASSA

MAQUINA D'ESCRIURE

UNDERWOOD

CAMPIÓ DEL MÓN

DES DE FA 18 ANYS

TELEFON, NUM. 6162

Bicicletes ARMOR

són les millors

A plaços de 5 pessetes setmanals

EXPOSICIÓ I VENDA:

GRITZNER

és la màquina de cosir i brodar
més perfeccionada del món.

A PLAÇOS I AL COMPTAT

CARRER DE SANT PERE, 53

JOSEP VALL

SUCCESSOR DE S. CABRÉ

PABRICA DE TUBS DE PAPER
DE TOTES MENES

València, 182.-Telèf. G. 2469.-BARCELONA

REPRESENTANT A TERRASSA:

J. MACH GUTSENS

TELÉFON, 6010

MOBLES
DELUXO
Y.TAPIS
SERIES

FUSTE
RIANFA
BRICAB
SERRAR

Despatx:

Sant Pere, 40

Tallers:

Galileo

FABRICA DE TEULES

TEULES

Teules planes

tipus Marsella, marca

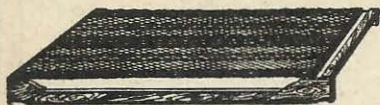
Segués, Donadeu i C.^a

**DESPATX: Font-vella, 1
Telèfon, 6137**

**FABRICA: Sant Marian, 193
Telèfon, 6085. - TERRASSA**

Garantim la porositat, resistència i color vermell

Recomanem als socis del Centre i als llegidors de l'«Arxiu»
que efectuïn llurs compres als nostres anunciants

Sommiers. - Enreixats de filferro. - Mo-
bles. - Reparacions de totes menes

JOSEP BLAY

TALLER: Sant Antoni, 64 bis

Sant Joan, 7. :: TERRASSA

A S S E G U R A N C E S
C A P E L L A

ST. LEOPOLD, 98

V I D A
I N C E N D I S
A C C I D E N T S
M A R Í T I M S
F U R T , E T Z .

TELÈFON, 5709

M. Abad Ribera

Pues i Lliços per a teixits. - Extens assortit en pues de
lloguer. - Filferros de totes classes. - Laminació en fret de
cèrcols per a embalatges, i altres indústries

Topete, núm. 1. _____ Telèfon, 5774

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY VII

SEGONA ÈPOCA

SETEMBRE - OCTUBRE 1925

NÚM. 37

Les planes de la historia

PER tal com l'excursionista té un gran amor a la seva terra, que és el que li don aquesta noble fal'lera del rodar món amb els ulls oberts per a copçar-ne totes les meravelles, les planes del gran llibre de la història li són una font inesgotable de plaer.

Per a nosaltres precisament, els excursionistes catalans, és una joia el poder passar per una vila o bé per un ruïnós castell i poder-ne refer, dins del pensament, quiscunes de les fetes que allà en la foscor dels temps passats s'hi desenrotllaren.

I ho és, especialment per a nosaltres, perquè en aquesta formosa pàtria nostra, que té unes fronteres que a tothom és possible resseguir—al revés d'aquelles terres d'altres gentes, impossible de seguir, de conèixer i estimar en tota la seva amplada immensa,—ens trobem a cada pas amb noms coneguts, amb episodis que, localitzats com estan, són fàcils de mantenir a la memòria.

Són molts qui encara no s'en han adonat de que els cal llegir sovint en aqueixa vida del passat. I per ço, quan van d'excursió, no poden refer totes aquelles coses llegides, ni divulgar-les entre els companys, ni difondre-les al seu pas.

Qui passa per un lloc formós, paisatge idealitzat, magnífic, i no pot fruitir només que de la seva poesia, sense tenir gens de coneixement de són passat, es descuida una impressió...

I a nosaltres, els qui estimem l'excursionisme, ens precisa no deixar-ne cap; ens agrada disfrutar-les totes...

Les planes de la història són un company per a seguir món.

Senyoriu de Vacarisses⁽¹⁾

POBLE situat a 10 kilometres de Terrassa que és són cap de Partit. El seu terme, confronta al N. amb el de Rellinàs; al E. amb el de Matadepera; al S. amb el de Viladecavalls i a l'O. amb el de Monistrol de Montserrat.

Desconeixem l'etimologia del nom Vacarisses, o Vaqueriças, com diuen els documents, però podem dir que en el segle XII hi havia un castell que la casa de Montcada tenia en feu del comte de Barcelona i n'era castlà un tal Castellet.

Les famílies Montcada i Castellet, després de doscents anys, encara tenien al seu domini el castell i terme de Vaqueriças, segons unes notes de l'arxiu municipal d'aquesta ciutat que anem a exposar breument.

Sapigut és que en el segle XIII existia la vidua de l'Infant En Pere, germà del rei d'Aragó, la dona Na Guillerma de Montcada, la qual havia heretat de son pare, Gastó de Montcada, varis castells, viles i llocs de Catalunya. En aquella època de contínues discòrdies entre la noblesa catalana per motius de jurisdicció, Na Guillerma tenia sos quefers en aturar els excessos que moltes vegades es produïen, havent de sostenir un llarg plet sobre la jurisdicció que aquella tenia en la part alta de la ciutat de Vich; lo qual li ocasionà moltes despeses, que la noble dona tingué de subvenir venent algunes propietats dels castells i termes que posseïa.

Na Guillerma de Montcada era difunta a l'any 1309, essent son hereu el vescomte de Bruils, descendent de la família; el qual posseï el senyoriu del castell i terme de Vaqueriças, nomenant-ne el seu Batlle.

Algunes de les jurisdiccions dels castells que havia posseït Na Guillerma de Montcada varen retornar a la casa reial, la qual cobrava les rendes. I havent-se suscitat en el de Vaqueriças una errada de possessió d'una part de dites rendes, que eren de Berenguer de Clararunt, senyor del castell d'Ordal, aquest acudí al rei En Jaume dient que ell havia comprat en cert temps a la noble Guillerma de Montcada difunta, algunes rendes que posseïa en el castell de Vaque-

(1) Teniem compost el present article quan vàrem llegir en aquest mateix butlletí «Arxiu» del Maig-Juny de 1925 núm. 35, unes dades de Vaquerisses del Dr. Anton Vila Pbre. a les que hi afegim les nostres

riçes per preu de 12.000 sous, per als quals dita noble va obligar tots els seus bens; i que en el temps que Bernat de Fonollar, gerent procurador reial de Catalunya, va rebre la potestat de dit castell i altres que eren de Na Montcada, foren cobrades les rendes que, en virtut d'aquella compra, pertenyien a dit Claramunt. Per açò, el monarca, amb lletra datada a 2 idus (dia 12) de novembre de 1310, en la vila de Cambrils, diu al Veguer de Manresa que faci justícia en dita qüestió: i que totes les rendes que consideri cobrades il·licitament en temps del procurador reial Bernat de Fonollar, les retorni i faci retornar a dit Claramunt, compel·lint als feudataris que eren de la noble dona de Montcada, que li paguin els interessos de dites rendes. (1)

Aclarida la possessió de les rendes del castell i terme de Vaquerisses, no trobem més a dit Berenguer de Claramunt, sinó a Na Sibília de Castellet, vídua d'Humbert de Rocafort qui també tenia en alou el de Castellet i el de Castellet de Bages, segons direm en altra ocasió.

En virtut d'un plet sostingut entre Na Sibília de Castellet i Na Berengària, muller de Bernat de Castellet, cavaller difunt, sobre els feus del de Vaqueriçes, foren embargades les rendes que Na Sibília cobrava en dit terme; però havent vingut a una avinentesa, el Veguer de Manresa a 10 kalendes novembre (23 Octubre) de 1310, diu al Batlle de Vaquerisses el que segueix: «De nos en Berenguer de Rejadell Veguer del senyor rey, al amat Batle de Vaqueriçes per lo senyor de Montcada e per la dona Na Sibília de Castellet, Salut e amor, fem vos saber que nos avem absoltes les rendes que la dita dona na Sibília pren el castell de Vaqueriçes les quals eran a vos emparades per en R. sa Morera sots veguer nostre a instancia de la dona na Berengaria de Castellet ho de sos procuradors, per queus diem eus manam de part del senyor rey que ayats la dita empara per absoluta con aquella nos de certa sciencia absolvem per aquesta present letra.»

Més tard, amb lletra datada a Barcelona als idus (dia 15) d'octubre de 1313, el rei En Jaume, va conferir a Na Sibília de Castellet la castlania del castell de Vaqueriçes. Diu el monarca a Bernat de Montredon, tenint potestat reial, i a Guillem Ferrer, batlle de dit castell que, per especial gràcia ha concedit a dita Sibília la castlania i les rendes que havien sigut de Na Guillerma de Montcada difunta; i que, vista la present lletra, restitueixin i facin restituir a dita Sibília tot el

(1) Llibre Manual del Veguer de Manresa—Arxiu Municipal.

que de dret li pertoca en el castell i terme de Vaqueriçes, segons dita concessió.

La mort de Na Sibília de Castellet, en 1316, posa a mans de son gendre, Bernat de Josa, el senyoriu del castell i terme de Vaqueriçes que aquella tenia pel senyor rei; i els de Castellet de Bages i Castellet foren de Ramon de Ciraria, també gendre de dita Na Sibília.

Desconeixem els episodis de la vida de les famílies Josa i Ciraria que posseïen respectivament dits castells a primers del segle XIV; però a l'arxiu notarial d'aquesta ciutat hi hem vist els llibres de la família Desfar que ens diuen que ambdós castells eren d'un tal Guillem de Camps, i foren venuts per execució de justícia, en l'any 1370, essent En Jaume Desfar el qui en aquesta data anomenava senyor de Vaqueriçes i Castellet, heredant-lo al morir, en 1377, els seus fills Jaume, Joan i Tomàs, els quals repartiren els béns i propietats del pare.

Aixís veiem que, al ferse de real ordre en 1396 la inspecció dels castells de la Vegueria de Manresa per a veure quins eren defensables, amb motiu de la guerra contra els comtes de Foix i altres, diu el document que, el diumenge dia 20 de agost, el Capità i acompanyants varen pujar al castell de Vaqueriçes *que és del venerable Joan Desfar, donzell*; i convocats els prohoms a la sagrera de dit castell, feta fè de les lletres al Batlle i prohoms i a dit Desfar; vist i reconegut dit castell i ses fortaleces, i també les armes que són en ell, va ordenar, dit Capità, que es fes el següent:

«Primo: que les valls del dit castell que sien be escurats e quey sie feia paliçada en torn dels dits valls.

Item que alt en lo castell sien fets deu cadafalchs en aquells lochs on ja san estats ordonats esser fets e na ja hauts

Item quey hayeu ab aquestas quey són coranta ballestes entre unes e altres.

Item duas caxas de viratons.

Item duas bombardes e mig quintar de polvora.

Item que sien puyades moltes pedres alt en lo dit castell e en los cadafalchs.

Item que sien posats mantelets en los merlets.

Item quey sie feta provisió daygua de sal e de lenya.

Item quey haieu en temps de recullita duas quarteras de farina per cascuna persona.»

Les nostres investigacions no ens han donat res més d'època posterior referent al castell i terme de Vaqueriçes com sia sinó una procura feta a 3 febrer de 1441 per l'honorable senyora Violant, muller de l'honrat Joan Desfar, cavaller, *senyor del castell de Vaqueriçes a favor de Joan Ordi causidic*; una nota, de l'any 1514 que fa referència a una tal Geronina que fou muller de Joan Desfar; i finalment una requesta del dia 12 de Setembre de 1596, contra el Veguer de Manresa «per la senyora Isabel Amada viuda de Francesch Amat senyora de Vaqueriçes, Rellinàs i Castellbell *amb tota jurisdicció, diu, civil y criminal, mer y mixte imperi exceptat en cas de mort y mutilacio de membres los quals dos casos són y pertanyen al senyor rey*» queixant-se del Veguer qui ha entrat en el dit terme de Rellinàs i aportant-se'n a Salvador Gibert i T. Selva posant-los a les presons de Manresa amb grillons á les cames. Respon el Veguer que no és veritat que dita Amada sia senyora de dits termes amb tota jurisdicció; que ni ella ni sos predecessors no han exercit dita jurisdicció, i si acàs serà estat fet clandestinament i ocultament sens saber-ne res el Rei ni sos oficials; i reprotellant dit Veguer contra dita senyora requereix a aquella que cessi de molestar ni inquietar a dit senyor rei i oficials en l'exercici de sa jurisdicció en dits termes.

La familia Amat, en els segles XVII y XVIII, posseïa encara els senyorius de Vaquerices, Rellinàs, Castellbell, Sant Vicents de Castellet altres que eren de l'antiga Vegueria de Manresa.

J. SARRET I ARBÓS
Arxiver Municipal de Manresa

Una ascensió al Veleta

TROBANT-ME a Madrid, després d'acabat el curs a l'Escola de Pintura, vaig decidir fer un viatge d'estudi a algunes ciutats de Espanya, en especial a les que guarden obres d'art notables.

Aquest viatge fou emprès envers el Sud, on vàreig visitar la imperial Toledo; la romàntica Còrdova, amb la famosa mesquita i altres monuments que afirmen la seva esplendor en l'època dels califats; la lluminosa i riallera Sevilla, amb el seu Alcàsser i casa de Pilats i l'esvelta Giralda i la Torre del Oro, banyada pel verdós Guadalquivir; Granada, plena de llum, de color i de flors, blanca poncella regada per una banda per l'aurífic Darro que, despenyant-se de la serra, s'es-

tén a les seves plantes pur i cristallí, clapejat de blanca escuma, com la neu que l'ha engendrat; i per altre indret el Genil qui, amb el seu remoreig, com música suauíssima i veu melodiosa, s'escorre per la plana gentil i verdejant sota un cel blau i lluminós, on l'atmòsfera és exquisitament perfumada. Tot aquest paisatge és encapçalat pels encimbellats i blancs massius de Sierra Nevada que acaben de donar-li un més gran encís.

Una vegada visitat ço que més m'interessava, em dolia marxar de Granada sens petjar aquells cims que tots els dies contemplava des de la cambra de l'Hotel, pel matí quan els primers raigs del sol ferien ses afilades crestes, colorajant-les suaument d'un to lleugerament rosat; quan la llum ho invadia era d'una magnificència i davassall de colors, des del rosa pàl·lid i al violat fins al blau brillant i transparent; cap al tard, a sol morent, esdevenia de color d'aran, fins al morat pur i opac; i quan el sol havia desaparegut era la lluna qui amorosa li enmenava sos raigs, platejant els seus cims, suavitzant els escarpats i feréstecs abims, cobrint-los d'una boirina que feia desaparèixer aquella aspror que poc abans tan cruament mostrava. Aquestes impressions ferien tan fortament mon esperit que, fins en les hores de repòs, veia en somni aquelles formoses visions de la gran muntanya, que radiant de llum i color se'n pujava cap al cel.

El dia següent em vàreig proposar gaudir de prop aquestes emocions i petjar aquells cimals que, durant la meua estada a Granada, contemplava. Amb uns plànols, que molt galantment em proporcionà En Rafel M.ª Rojas, director d'excursions de la societat «Sierra Nevada», i autor de la nova guia de dita Sierra, i amb la motxilla proveïda em disposava escalar el pic Veleta i Mulhacén.

Vàreig sortir de Granada un matí del mes de juny en què el termòmetre marcava 30° a l'ombra. Per alliberar-me un xic d'aquell sol tropical vàreig optar per fer el trajecte de Granada al poble de la Zubia amb tramvia, salvant així els 9 quilòmetres de dit trajecte, i des del mentat poble continuar l'excursió a peu fins al Veleta, quina distància és d'uns 35 quilòmetres.

La Zubia és un poble d'aspecte atractívol i alegre, de moderna construcció i ric com tots els de la fèrtil plana granadina. El camí surt del poble travessant les eres, i tot serpejant s'endinsa entre els conreus; al cap d'una hora i mitja s'arriba a la font termitent d'Hervi-

deros on deixen els conreus, passant el canal de la fàbrica «La Espartera». El camí s'enfila per la rampa del Fresno, que, en una hora, porta a les Ramblas de Terevenque, grans avingudes cobertes d'al·luvions, i faldejant el pic del mateix nom s'arriba, en mitja hora més, a la font de Aguas Blanquillas, anomenada així segurament per l'abundància en aquell lloc d'una composició de calç-dubomític i algú rastre de marbre. En dita font cal proveir-se d'aigua ja que no se'n troba fins al riu Dilar, a uns 15 quilòmetres de distància. El camí continua enlairant-se per les carenes de Carriciero i Viveras, partioneres de les aigües dels rius Monachil i Dilar, i travessat el riu s'arriba als prats de l'Ermита, lloc situat sota mateix de la Laguna de las Yeguas i a uns 30 quilòmetres de Granada. Aquest estanyol està enclavat a 2870 m. i mideix 90 metres de llargada per 60 d'amplada; molts anys queda desaparegut sota una forta crosta de gel, i és la principal font del riu Dilar; des d'aquest estany en una hora i mitja s'arriba al cim del Veleta, 3328 m. alt.

El panorama que des del Veleta es divisa és grandíols i imponent en direcció N. i E. El pic és completament tallat verticalment,—són molt freqüents els talls verticals en el cor de Sierra Nevada; aquests arriben a medir de 100 a 200 metres, i en parts escalonades fins als 808.—Al fons d'aquest precipici hi ha el Glacier del Veleta en grans i profundes esquerdes que formen quiscunes capricioses cavernes amb rics artesonats i adornades amb profusió d'estalactites i estalagmites. Aquest glacier es troba en una altitud de 3282 metres.

En direcció N., des de dalt el cim, s'obira majestuós el Mulhacén, 3481 m., i l'Alcazaba, 3410 m. Per la banda S. segueix la cresta de la cordillera formada pels Tajos de la Virgen i Pico del Caballo, i a continuació Sierra de Lújar i darrera el mar Mediterrani amb tota la seva plenitud. En la part occidental el panorama és en extrem meravellós; la fèrtil plana granadina verdejant com finíssima maragda guardada per una cadena de muntanyes, con són Viznar i Alfacar, Sierra Elvira i Loja. Alhama al fons, que, junt amb Granada, semblen dos vaixells d'argent dintre d'aquella mar de verdors cristallines i la cúpula celest clapejada d'uns núvols de color d'or puríssim que contrasten amb el blau del cel, i més lluny, tancant aquest sublim panorama, es divisa Sierra Segura, Cazorla, Tabalcir, i, a últim terme, l'abrupta Sierra Morena.

El descens fou per la part occidental, travessant una tartera de grans lloses de pissarra que's troba prop del cim, anomenada la Las-tra, i d'aquí passant pel Panderones del Veleta i per prop del turó del Monton de Trigo, que forma un petit port amb les penyes de San Francisco, s'entra en el gran circ, on està situat el xalet-refugi de la societat Sierra Nevada. El paisatge és erm i completament pelat, ja que a Sierra Nevada passant dels 2000 la vegetació és escassíssima, i dit xalet està enclavat a 2250 m., i a 28 quilòmetres de Granada i a 11 del Veleta. A l'hivern és un lloc escollidíssim pels esports de neu, ja que les pistes que envolten el xalet són molt extenses i l'edifici és un gran monument dintre dels de la seva classe. A 5 quilòmetres de dit refugi i en direcció a Granada es troba l'Hotel del Duque de San Pedro de Galatino, enclavat en una *meseta* anomenada Los Tejos, a 1500 m., i rodejat d'un formós milenari bosc de castanyers i de cirers, amb molta abundància d'agües minerals, principalment ferruginoses.

De dit Hotel a Granada hi ha bona carretera, i a més s'està treballant en la construcció del tramvia que farà el mateix recorregut passant pels pobles de Cenes, Pinos-Genil i Güejar Sierra.

J. RIGOL I FORNAGUERA.

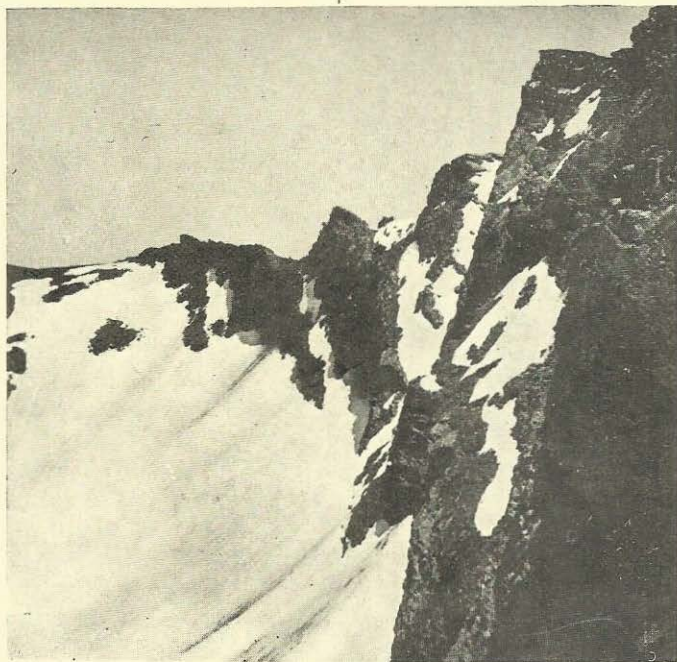
La Música i la Naturalesa

Conferència d'En Rossend Grané

DE la dissertació del nostre amic sobre el tema citat, sentim no poder-ne dar una nota completa, pel caràcter de la nostra publicació. Ens posarem doncs, a fer-ne un extracte, amb tota bona voluntat.

Començà l'entusiasta company demanant la consideració del auditori, no per ell, sinó pel tema espiritual de la conferència; i fent remarcar que més li hauria plagut poder parlar als amics i companys, sense pose ni ficció, ajeguts tots plegats al bell mig dels matolls olorosos, sota l'inquiet teulat de les copes dels pins verds, que no en el saló d'actes.

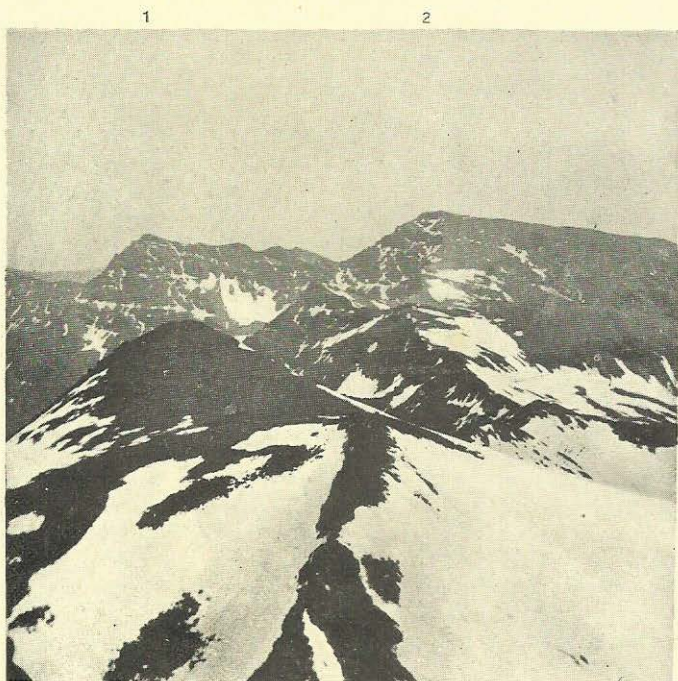
Digué, encertadament, que per a parlar de Música, naturalment sense audició, i per copçar-ne sa sublimitat, és indispensable ésser sensible. Per tal com no totes les flors són oloroses, ni totes les aigües bellugadisses, no tothom té l'esperit ben disposat per a la mú-

Fot. Rigol

El glacier i els tallats verticals del la part Nord del Veleta

1. Veleta (3.328 mts.)

Fot. Rigol

El Mulhacén i l'Alcazaba vistos des del Veleta

1. Alcazaba (3.410 mts.) - 2. Mulhacén (3.481 mts.)

sica, no tothom té aqueixa sensibilitat. Hi ha qui creu poder-la obtenir, però de sensibilitat no s'en compra, ni s'en ven; acostuma anar de costat amb la senzillesa, i no tots aquells qui en parlen, en solen tenir.

Per a abeurar-se en les fonts artístiques cal despullar-se de les misèries humanes; cal una força de voluntat per a estudiar, per sacrificar-se, per pulir l'esperit i engrandir gradualment l'ànima; i tot això acostant-se a la Natura, mare de tot goig i de tota bellesa. Hi ha gent que camina pel bell mig de l'ubèrrima selva i no sent l'olor del bosc; altres qui només ensumen l'espígol i el romaní quan s'adonen que branda davant d'ells; però, n'hi ha d'altres qui, a ulls clucs, no sols copsen els perfums que's desprenen de les herbes i arbres que els sardanegen, sinó aquells que, capdellats amb les ventades, traspassen vigorosos les muntanyes com ocells d'ample vol. Aquests són qui saben recollir tot l'espectacle del cel i de la terra,—sobre els quals fa una florida descripció,—i són els qui saben escoltar totes les remors de la Natura. Ells són qui senten la millor música, i els que senten la poesia que hi va lligada tant estretament.

Parlà aleshores llargament sobre la música i els músics i feu remarcar la diferència existent entre els músics mecànics i els esperituals. Es referí també als cantaires i feu notar l'encís del cant dels qui saben situar-se segons l'ambient de la cançó, i la xavacania dels qui no en saben. I per iguals digué de les altres arts.

Sortosament Catalunya ha estat pròdiga en veritables i virtuosos artistes, els noms dels quals han ressonat per tot el món. La música catalana ocupa un dels llocs preeminents dins del món musical; la música popular nostra és de les més florides.

L'elogi que fa d'aquesta música popular, aromada de totes les sentors de la nostra bella terra, impressiona agradablement l'auditori.

Diu que els excursionistes tenen un deute a complir amb la cançó popular: Desenterrar-la, reconstruir-la, difondre-la...

Explica la impressió que li feu una cançó sentida en la solitud d'una cala de la Costa Brava, i ho fa amb un enfilall de belles imatges de brillant color; aquella cançó començada vora la platja i acabada mar endins, davant de la grandesa del mar i sota el blau del cel, fou una de les més formoses impressions de la seva vida. La remor de l'aigua, el compàs dels remes, el lleu oreig, ajudaven al cantaire mariner qui tot bogant es feia escoltar de manera tan agraosa.

Per un excursionista que tinga els sentits oberts tot això és una gran cosa.

I en aquesta cançó popular nostra, hi ha encara feina a fer, amb tot i la que ja hi ha feta. N'hi ha moltes encara d'amagades sota la llengua dels vellets; i devegades és difícil obtenir-les, car ells les guarden molt avarament.

La cançó popular, però, vol seu lloc per a ésser cantada, i vol també el seu amaniment. Un amaniment de les espècies que són: la color de la terra, el suc de les costums, el perfum de les plantes, és a dir la Natura plena i resplendent. No li plauen els recons de café—aquí explica un cas observat a Gòsol, amb altres companys, on quedaren escandalitzats de sentir la manera com es destroçava una cançó en mig de fum i gots de vi,—ni li plauen encarcaraments; la cançó popular va lligada amb la naturalesa, i vol només que el seu ambient.

Parla de la constant comunicació dels grans mestres amb la naturalesa, i s'atura especialment en la «Simfonia dels Alps» de Ricard Strauss, inspirada en una visió muntanyenca. En aqueixa composició musical queda narrada tota una bellíssima diada, des de la flor del matí, fins a l'hora colgant de les ombres fines.

Acabà la conferència recomanant la instrucció musical, i el fugir de les miserietes d'arran de terra; recordà el deute dels excursionistes amb la cançó popular, i abogà per l'acostament de la naturalesa, on l'esperit s'obre i es fa més refinat, lluny d'ires i enveges que s'arrapen a l'ànima; i digué que, si ho fem aixís, la Mare Natura ens farà participants de totes les seves gràcies.

Memòria del curs 1924-25

Senyor: Després d'una anyada, de reseguir i córrer per aquests mons de Deu, escorcollant quiscuns, massa pocs pot ésser, els empolsats i amagats arxius, que es perden i malmeten llastimosament, deixant de perdre gestes, tradicions i records preuats; altres meravellant-se enfront dels bells monuments, bona deixa dels nostres avant passats; enlairant-se, resseguint i admirant els bells indrets de les nostres muntanyes; i tot fruint arreu de les bel·leses incomparables que atresora la terra nostrada, ens trobem de nou reunits amicalment per passar comptes de les respectives tasques realitzades. Ben plaent i

senzilla serà per mi doncs, aquesta d'enumerar les gestes i actes realitzats en el curs passat, i que tant contribueixen a que el nostre Centre mantingui rigorosament l'alt lloc que l'hi pertoca dintre l'excursionisme català.

El nombre de socis amb que compta el Centre es de 352, quin detall es el següent:

Honoraris, 4; De número, 347; Col·lectiu, 1; Total, 352.

En el present curs s'han realitzat unes 18 excursions pirenenques, (quin detall es el que segueix) 5 a Núria, Puigmal i altes Valls de Camprodon (2 d'elles per fer pràctiques de skis)—3 a Puigcerdà, Font Romeu, Mont-Lluís i les Bulloses; (per fer pràctiques de skis)—1 a Guardiola, Pobla de Lillet, Collada, Pas dels Lladres i Queralps—1 a Camarasa visitant les Centrals elèctriques—1 als estanys de Carença, anant-hi per Núria, Nou Creus, i retorn per Bourgmada i Puigcerdà—1 a base de campaments a Andorra i alt Pallars amb ascensió a l'alt de Coma Pedrosa (2945 m.) continuant cap a Espot, estany de S. Maurici i escalament del cim oriental dels Encantats—4 al Montseny—2 a Montserrat—15 a la costa que són: 2 a Masnou, Ocata, Ermita de S. Mateu i Premià de Mar—1 a la Costa Brava i unes 12 a les platges de Castelldefels—1 al Tibidabo, Mentora Alsina, Vallvidrera i les Planes—1 al Prat del Llobregat, Estació Marconi, Granja La Ricarda i Camp d'Aviació—2 a S. Julià d'altura, Castellar i Caldes—1 a Vic amb exploració de les Coves de Vora Fosca—1 als Monjos visitant les fàbriques de Cementos i Cales Preixa—1 a Saragossa i Madrid—1 a Granollers, La Roca, Ermita de S. Bartomeu, Turó de Cèllec, Vilassar de Dalt i Vilassar de Mar—2 a la Conreria, Vallensana i Mongat.—1 a Vallvidrera, Santa Creu d'Olorde, S. Bartomeu de la Quadra, Molins de Rey, Papiol i Rubí.—1 a Igualada—Una excursió geològica als environs de Castellbisbal—30 per aquests encontorns, la majoria d'elles a la muntanya de Sant Llorenç.—En total s'han fet unes 77 excursions amb uns 1400 concurrents aproximadament.—Totes aquestes dades són tretes de la Crònica d'excursions de l'Arxiu on només es dóna detall de les excursions oficials; ço que demostra que si poguéssim donar un detall de totes les excursions particulars fetes, el nombre de concurrents passaria en molts dels que havem dit.

L'«Arxiu» ha sortit del núm. 31 Setembre-Octubre al 36 Juliol-Agost.

D'intercanvi amb l'«Arxiu es reben unes 45 publicacions d'altres tantes entitats excursionistes i científiques,

Es digne de lloança l'acte de nostre Sr. President que ha fet ofrena al Centre de nombrosos i escollits llibres que han passat a enriquir la nostra biblioteca; també el Pare Solà ens ha fet entrega del seu treball «alguns Macromicats dels volts de Terrassa»; s'han rebut també els treballs de l'Institució Catalana d'Història Natural i l'Anuari de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya. Molts divendres s'han fet projeccions de diapositius, algunes vegades de la casa Esteve Marata (quina contracta s'ha trencat per creure que no eren prou interessants els diapositius que ens enviava) i d'altres pertanyents a diversos socis.

Festa de l'Obac.—Amb l'esplendor acostumat i amb cooperació de totes les entitats excursionistes terrassenques es celebrà la V Diada de Germanor a l'Obac, que s'ha convertit en la festa cabdal de l'excursionisme terrassenc. A conseqüència de les creixents activitats del Centre i gran nombre de socis que es reunien setmanalment en nostre antic local, resultà aquest insuficient, i la Directiva decidí buscar un local apropiat i que reunís les condicions necessàries per la bona marxa del Centre; a n'aquest fi es llogà l'antic hostatge de l'Escola Choral quins amples i ventilats locals reuneixen totes les condicions desitjades.

El dia de la inauguració del nou hostatge es feu una petita festa en la que foren invitades totes les entitats excursionistes de nosta ciutat; el soci honorari del Centre i competent geòleg senyor Palet i Barba hi donà una conferència sobre «Les dislocacions de l'escorça terrestre. L'enfonsament del Vallès» que fou molt celebrada per la nombrosa i escollida concurrència que omplenava el nostre hostatge.

També el dia primer de maig el distingit advocat i soci honorari del Centre senyor En Joan Santamaria, donà, davant de nombrós auditori, una interessant conferència sobre el tema de «Anant pel món».

Molt interessant també fou la conferència que el soci Sr. Rossend Grané donà davant escollida concurrència i quin tema era «La música i la Natura».

La secció d'atletisme ha donat proves de la seva activitat organitzant i concorrent a diversos festivals atlètics, havent-se classificat en varis concursos a primer lloc. Cal esmentar entre altres els següents actes esportius on concorregué: Organitzada per aquesta secció es portà a cap amb èxit el II campionat de «Cursa a peu Volta a Terrassa»

obtenint una bona classificació els elements de la secció d'atletisme. En els festivals atlètics organitzats amb motiu de la V Diada de Germanor a l'Obac els elements de la secció es classificaren a primer lloc en varis concursos i en tots obtingueren bona classificació. També intervingueren amb éxit en vàries de les proves que els dies 31 de Maig i 1 de Juny es celebraren a Barcelona en el camp de Les Corts. El dia 5 de Juliol els atletes de la secció obtingueren un gran éxit en ies proves atlètiques organitzades en el camp del Terrassa.

La secció d'Atletisme a més d'organitzar i concórrer a festivals atlètics també organitza excursions, havent-se fet en algunes d'elles escalaments de cims fins aleshores verges de petja humana; cal esmentar entre altres els següents, el dia 9 de novembre es portà a cap l'escalament del Turó anomenat «Bolet de les Castellases» on esdeixà una petita bandera; també s'efectuà l'escalament del turó del Daví i del anomenat «Agulla de la Rabella» situat en la canal del mateix nom.

També la secció d'esports de neu organitzà els dies 11, 12, 13 d'Abril un concurs social de skis a la Vall de Núria.

Organitzada per aquesta secció tingué lloc el dia 8 de maig amb selecta concurrència una conferència de caràcter íntim i dedicada al grup d'acampadors de la secció, a càrrec de l'espert excursionista Isidre Suana, dissertant sobre el tema «Excursions i acampaments. Ademés la secció té organitzada una tanda d'excursions anomenades excursions ràpides d'entrenament, a l'objecte de fomentar les excursions pels bells indrets de l'alta muntanya.

La secció de fotografia acordà nomenar un fotògraf a cada excursió oficial, i celebrar anyalment un concurs de fotografies obtingudes en les mentades excursions. Dels treballs que s'han fet per portar a cap la publicació de la «Guia de Sant Llorenç del Munt» els en parlarà el senyor President.—HE DIT.

MIGUEL MACH, *Secretari*.

Terrassa, 24-Setembre de 1925.

CRONICA

EXCURSIONS FETES. — Dies 24, 25 i 26 de Juliol. — Un grup de socis feu una interessant excursió a Blanes, Santa Cristina, Lloret, Tossa i Sant Feliu de Guixols. Al mateix temps, nombrosos socis anaren a la platja de Castelldefels.

Dia 9 d'Agost.—Es portà a cap l'anunciada excursió a Masnou, Alella, Turó de Sant Mateu, Premià de Dalt i Premià de Mar.

Dies 14, 15 i 16 d'Agost.—Un grup de sis socis feu la següent excursió pirenenca a base de campaments: Núria, Nou creus, Estanys de Carança, Gorges del mateix nom i Touhes, tornant per Bourg-Madame i Puigcerdà.

Dies 15 al 21.—Quatre socis portaren a cap una interessantíssima excursió al nostre Pireneu, també a base de campaments, fent l'ascensió, entre d'altres de menys importància, a la Pica d'Estats i als Encantats. La ressenya de tan bella excursió pensem publicar en pròxims Arxius.

Dia 20 d'Agost.—Es seguí aquest bell itinerari de muntanya: Càn Farrés, Font del Hort, Font del Lladern, Font de la Riba, Les Foradades, Font del Truncó, Alzina del Vent, Serrat del Manto i Estany de Càn Bogunyà.

Dia 20 de Setembre.—Es feu una excursió a la muntanya de Sant Llorenç, passant per la Font del Saüc, La Mola, Malpàs i Càn Robert.

REUNIÓ GENERAL.—Com cada any, en aquesta mateixa època i de acord a lo que marquen els reglaments d'aquest Centre, es celebrà la Junta general, el divendres 25 de Setembre. Després d'aprovar l'acta de la reunió anterior, i l'estat de comptes de la Societat, el senyor Secretari llegí la memòria d'aquest curs passat, la qual es publica en el «Arxiu». Seguidament el senyor President feu notar els treballs realitzats per a la confecció de la Guia de Sant Llorenç del Munt, quin mapa encara no del tot acabat estava exposat als senyors socis.

Seguidament es passà a l'elecció dels senyors socis que han de desempenyar durant el bienni Setembre 1925-Setembre 1928, el càrrecs per el Consell Directiu que quedaven vacants.

Per unanimitat, quedaren elegits els següents socis: Vicepresident, Sr. Frederic Segué, reelegit; Tresorer, Sr. Josep M.ª Arola; Secretari, Joan Benet; Vocal-President de la Comissió Organitzadora d'Excursions, Joan Juan i Vocal Comissionat de Ciències Naturals, senyor Domènec Palet i Barba, reelegit.

En el dia 7 d'agost passat tingué lloc una interessant conferència a càrrec del nostre soci en Rossend Grané baix el tema «La Música i la Naturalesa» quin abstracte publiquem en el present número. A títol d'il·lustració, un quartet executà unes escollides composicions. No cal

dir que el nostre company es veié favoregut per l'èxit més encoratjador.

SECCIÓ D'ATLETISME.—En el vinent «Arxiu», esperem poder publicar alguns detalls i resultats de tots aquests actes en que ha concorregut aquesta Secció, doncs la manca d'espai ens impideix fer-ho en el present número.

Secció d'esports de neu i d'alta muntanya.—En reunió general que en 30 de juny passat celebrà aquesta Secció, amb el fi de renovar alguns dels càrrecs que hi han establerts dintre ella per sa administració i direcció, quedà la Junta elegida com segueix: President, Antoni Dalmases; Secretari, Josep M. Arola; Tresorer, Joan Marimón; Vocals: Antoni Puig, Hermies Aymerich i Joan Mangot; quins companys elegits posen en coneixement de tots els socis que procuraran amb totes llurs forces donar la màxima brillantor a la Secció, amb el fi i desig de relluir el nom que porta.

Com a principi i amb l'esperança de que serà bonament acollit per part de tots, en breu es farà sabedor d'un petit recull fet d'excursions d'alta muntanya, quines facilitaran veure pràctica per assolir-ne d'altres més dificultoses.

Al ensems, aquesta acordà l'implantació d'una petita quota quins reculls seran destinats a la compra de materials i utensilis propis de la Secció, per disfrutar de boniques excursions de «camping» i amb «sky».

ANUNCI D'EXCURSIONS

DIA 11 D'OCTUBRE

**Excursió de muntanya, Les Castellasses, Camí Solei, Santa Agnès
Cova del Drac i Can Robert**

Sortida a les 6 del matí. Inscripció dia 9. Vocal: Prudenci Soler. Vocal fotògraf: Joan Puig.

DIA 18 D'OCTUBRE

Excursió a Montserrat per a fer l'ascensió a "Els Ecos"

Sortida el dissabte per fer nit en «Els Brucs». Horari variable de 5 a 8 hores. Excursió organitzada per Secció d'Esports de

neu i d'alta muntanya. Inscripció dia 16. Vocal: Manuel Clo-sa. Vocal fotògraf: Eduard Noguera.

DIA 25 D'OCTUBRE

Excursió al Puig de la Creu, per Matadepera, El Girabau, Sant Feliu del Recó, Castellar i Puig de la Creu

Sortida a les 6 del matí. Inscripció dia 23. Vocal: Joan Benet. Vocal fotògraf: Antoni Miralda.

DIA 1 DE NOVEMBRE

Excursió a S. Llorenç, Cavall Bernat, Roca de l'Esquirol i Castellasses

Excursió organitzada per la Secció d'Esports de neu i d'alta muntanya. Sortida a les 5 del matí. Inscripció dia 30. Vocal: Antoni Puig. Vocal fotògraf: Josep Datzira.

DIA 8 DE NOVEMBRE

Excursió a la Colonia Güell

Sortida a les 4 del matí en direcció a Martorell, de quina vila es sortirà amb el tren de les 7-11, cap a Santa Coloma de Cervelló, visitant-se la Colonia Güell. Retorn per Sant Baudili i Cornellà. Pressupost 4'50 ptes. Inscripció dia 3. Vocal: Joan Isart. Vocal fotògraf: Francesc Boncompte.

DIA 15 DE NOVEMBRE

Travessia de la carena i boscos del Montnegre

Excursió organitzada per la Secció d'Esports de neu i d'alta muntanya. Horari de 10 a 12. Inscripció dia 10. Vocal: Jaume Torras. Vocal fotògraf: Josep Alavedra.

DIA 22 DE NOVEMBRE

Excursió a la Pola, l'Espluga, Cort Fosca i la Mata

Sortida a les 5 i mitja. Inscripció dia 20. Vocal: Joan Juan. Vocal fotògraf: Jaume Grieria.

DIA 29 DE NOVEMBRE

Excursió al Montcau, Can Robert, Can Pèlachs, Els Obits. La Flàvia, Coll d'Eres, Cova Simanya, Montcau i la Mata

Sortida a les 5. Inscripció dia 27. Vocal: Jaume Tria. Vocal fotògraf: Joan Torredemer.

Excursionistes: EL PA DE SANT JOSEP

és el que haveu de gastar quan sortiu perquè sempre és tou

PA CORRENT. :: PA INTEGRAL

❖ **FRANCESC MARGARIT** ❖

Mitjà del Passaig, 25 bis. - TERRASSA

*
TALLERS

*
GRÁFICS

JOAN MORRAL

NORD, 22

TELÈFON, 5830

XOCOLATA SMART

La gasta tothom per ésser la millor i més barata

Els esportimens la gasten sempre

DEMANEU-LA A TOT ARREU

❖ **MOBLES** ❖

DE

Jacinte Estada

TAPICER

...

Pantan, 15. - Tel. 6225. - Terrassa

Casa Marquès

Altes novetats per a Senyora
SUCURSAL DE LA **CHATELAIN**
TINTORERIA

Rentats al sec, Tenyits a la mostra

: : Dols rapidíssims : :

Sucursal de la S. A. MARITAINE

Tota classe de plegats a les

Carrer de Sant Pere, 35.-Telèf. 5927

Josep Macias i Marimón

En panyos, sempre el més nou

RAVAL (enfrent el Mercat)

TELÈFON, 6298

CASA COSTA

Llibres. - Material
d'oficina i escolar

Cervantes, 39. :: Terrassa

Florenci Julià

MERCER

Sant Pere, 37. - - Telèfon, 6494

TERRASSA

BAR TERRASSA - RESTAURANT

Acuradíssim servei de Restaurant a la carta i cuberts

Preus econòmics. - Salons reservats

Licors - Vins - Xampanyes de marca

RAVAL, 27 i 29

TELÈFON, 6647

Articles per a Excursionisme,
Alpinisme i Esports de Neu

Concessionari a Espanya de les cases

RENÉ GUILLOT. - PARIS. - Material lleuger
de campament.

GRAVO. - PARIS. - Trajos impermeables.

MONTBLANC. - CHAMONIX. - Skis, Bobs,
Luges, etc.

DEMANEU CATALEGs

I. SUANA PICANYOL. Jodis, 42.-Terrassa

INSTAL·LACIONS COMPLETES
DE VIDRES I CRISTALLS PLANS

PREUS ECONÒMICS

Huc Joan Bassiner

Successor de Joan B. Rovira

Sant Jaume, 35. - Tel. 6560. - Terrassa

EXCURSIONISTES!!

ARTICLES PER A EXCURSIONISME

SECCIONS BATERIA CUINA. - CRISTALLERIA. - LOSA. - PORCELANA. - HIGIENE. - CALEFACCIÓ. - GAVINETERIA. - CUBERTS ALPACA. - OBJECTES REGAL

LA COCINA MODERNA. - "SIMARRO"

FONT-VELLA, NÚM. 65.

PRESENTANT EL REBUT DE SOCI, DESCOMPTE DEL 10 PER 100

Taller de Llauneria

de

PERE PÈRE

Reparació i construcció en els articles del ram. :: Col·locació d'aigua, gas i electricitat. :: Vidres de totes classes.

RAPIDÉS I ECONOMIA

UNIÓ, 32. :: TERRASSA

MOSAICS HIDRAULICS

DE

Hans Weichsel

& CO.

Carretera de Castellar, n.º 119

A CAN REBENTA SABATERS

Calçat de totes classes. - Preus econòmics. - Especialitat en calçat d'esport i excursionista

CARRER CREMAT, NÚM. 19

Ramon Morral

Constructor de claus de totes classes; especialitat per a diables i estricadors i d'excursionista.

Topele, núm. 61. - Telèfon, 6265

TERRASSA

Garatge Muntaner i Llonch

Agents dels tan acreditats autos

"CITROËN"

amb gran stock de peces de recanvi, venda d'olis, grasses, benzina.

Taller de reparacions. — Lloguer d'autos per a tots els punts.

Sant Genís, 10. Telèfon 5694. - Carretera de Martorell. Telèfon 6500

TERRASSA

FÀBRICA DE CALÇAT. - Especialitat en el d'excursionista

ANTONI GIRALT

MAS ADEL, 49

TERRASSA

ANIS DEL TIGRE

Indiscutiblement és el millor

Gran Licor Estomacal Lladó

ARENYS DE MUNT

Representant únic: Antoni Lamolla

Galileo, 165, pral., 2.ª - Terrassa

Garatge CERVANTES

Taller de reparacions d'automòbils. -
Automòbils «Hispano-Suiza». - Agència
de VALLET I BOFILL S. en Cta.

Francesc Devant

Cervantes, 127. - Tel. 6491. - Terrassa

Tintoreria Vda. Castelló

Rentats al sec, Tenyits, Planxats al vapor a diari. - Colors sòlids a la
mostra. - Negres per a dols, a les 10 hores. - Secció especial de destacats

Nord, 25. - Telèfon 5934. - Sucursal: Rutlla, 40

FOTOGRAFIA
AMER
TREBALLS D'ART

Carrer del Carme, 3.-BARCELONA
Raval de Santa Anna, 26. - REUS
RAVAL, 4. :: TERRASSA

EL BARATO

Tallers i Magatzems de Mobles. -
Vendes a plaços, al comptat i major

RAMON ARTIGAS

Cremat, 17. :: Telèfon, 6269

EXPEDICIONS A PROVÍNCIES

FERRER I DURAN

PANYOS I NOVETATS. - Despatx: Sant Pere, 38. - Telèfon 6350